

Odvolání proti rozhodnutí o neposkytnutí informace

č. j.: UPOL-1194/9180-2020

sp. zn.: PR 1017/2019

Dovoluji si podat odvolání proti rozhodnutí, které jsem obdržel 6. ledna 2020 ohledně mé žádosti o hrubá data k Mössbauerovským experimentům publikovaným v několika vědeckých publikacích Univerzity Palackého v Olomouci.

V odůvodnění se namítá, že „povinný subjekt není podle platných právních předpisů povinen požadovanými informacemi disponovat“. Jsem názoru, že by těmito informacemi disponovat měl a také jimi disponuje. Že by jimi disponovat měl plyne z běžné vědecké praxe, je to mj. kodifikováno v Etickém kodexu zaměstnanců a studentů UPOL (https://www.upol.cz/fileadmin/userdata/UP/uredni-deska/zakladni_dokumenty/Eticky_kodex_2017.pdf): *„Vědecký pracovník po zveřejnění svých výsledků uchovává primární data a dokumentaci po dobu obvyklou v příslušném oboru, pokud tomu nebrání jiné legitimní závazky nebo předpisy.“* Věda je mezinárodní a co je „obvyklé“ se dá zjistit i z praxe v okolních zemích. Německá Max Planck Gesellschaft ve svých Pravidlech dobré vědecké praxe (<https://www.evolbio.mpg.de/3306231/rules-of-good-scientific-practice.pdf>) požaduje spolehlivé zabezpečení a uchovávání primárních dat po dobu 10 let s tím, že je vedena jasná a srozumitelná dokumentace použitých metod (laboratorní deníky). Ve své žádosti jsem chtěl data k publikacím, které nebyly starší než 5 let - určitě tedy nechci nic neobvyklého.

To, že povinný subjekt požadovanými informacemi disponuje, plyne z e-mailové korespondence, která byla součástí žádosti. Korespondenční autor zmiňovaných publikací v ní píše: *„Přeposlal jsem nicméně Váš požadavek kolegům z Mossbauerovy laboratoře Ti dohledali mossbauerovská data ke zmiňovaným článkům. ... poskytnou kolegové tato data výhradně úseku prorektorů pro VaV“.* Lze předpokládat, že korespondenční autor mluví pravdu a tato data skutečně předal prorektorům univerzity.

Z výše uvedeného plyne, že bod [12] v odůvodnění (*„I přes to, že povinný subjekt dospěl k závěru, že požadované informace nemá povinnost mít k dispozici, vyvinul úsilí, aby takové informace vyhledal a zjistil, zda jimi přesto fakticky disponuje“*) je bezpředmětný: k vyhledání těchto informací nebylo třeba téměř žádného úsilí, neboť informacemi disponují prorektoréři.

Velmi zvláštní je bod [13]: *„Na základě informací získaných po prostudování povinnému subjektu dostupných dat pověřenými zaměstnanci tento uzavřel, že ve stávající situaci není možné v žádném případě s jistotou potvrdit, pokud jde o data, která má povinný subjekt k dispozici, že se jedná o správná zdrojová data pro obrázky uvedené v publikacích tak, jak jsou požadována žadatelem. Vyhledaná data, kterými povinný subjekt disponuje, jsou vázána pouze na vizuální podobnost se spektry v publikacích nebo podobnost v označení vzorků, takže tato data jsou spíše demonstrací, že spektra byla skutečně měřena, ale s určitostí je nelze jednoznačně přiřadit k uvedeným publikacím. Nelze současně vyloučit, že povinným subjektem byla dohledána data odlišná od těch, které žadatel svou žádostí požadoval, která se navíc mohou vázat na některé předměty ochrany duševního vlastnictví v rámci řešených projektů nebo jsou chráněna právem databázovým či jako obchodní tajemství.“* (dále též body [22], [23], [29] atd.) **Na základě této logiky by bylo možné odmítnout v podstatě jakoukoli žádost o informaci zaslanou kterémukoliv povinnému subjektu.** Tazateli by bylo sděleno, že úřad má v papírech takový nepořádek, že ve stávající situaci není možné v žádném případě s jistotou potvrdit, že se jedná o ten správný dokument, který tazatel žádá. Protože mezi papíry, které úřad

vyhledal, by třeba mohly být nějaké tajné, nemůže žadateli vydat nic. Je třeba zdůraznit, že se jedná o data k publikacím, které byly financovány z veřejných prostředků, a které UP vykazala jako své výsledky dle zákona 130/2002 v Informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (<https://backup.rvvi.cz/riv>). **UP tedy k těmto výsledkům musí mít svá práva ošetřena.**

V odůvodnění není jasná argumentace týkající se „vysoké odbornosti“ (body [15], [16], [30]). Na moessbauerovských datech ve své podstatě není nic nadměrně složitého: pro každé spektrum jde o množinu cca 500 až cca 1000 čísel, která se vejdu např. do excelovské tabulky, do textového souboru atd., přičemž data k jednomu spektru zaberou cca 10 kB paměti (tedy cca čtyřicetkrát méně než pdf dokument s rozhodnutím o odmítnutí mé žádosti). Člověku s fyzikálním vzděláním by mohlo zabrat cca hodinu, než by mu expert přes moessbauerovskou spektroskopii vysvětlil vše podstatné a dotyčný porozuměl tomu, co potřebuje. Domnívám se, že UP disponuje lidmi, kteří jsou schopni si s touto tzv. „vysokou odborností“ poradit.

Zcela zbytečné jsou body [17] až [20] řešící, zda jsou informace v tom tvaru, v jakém jsem je požadoval. Ve své žádosti jsem nespécifikoval žádný konkrétní tvar a rád se spokojím s takovým tvarem, v jakém data pracoviště uchovává. Implicitně předpokládám, že půjde o ten tvar, v jakém tato data byla zaslána prorektorům tak, jak píše korespondenční autor. Pouze uvítám jako laskavost, když půjde o elektronickou podobu umožňující další zpracování a nikoliv například o čísla psaná inkoustem na papíře nebo vytlačena na hliněných tabulkách. Pro doplnění dodávám, že jsem s žádostí o původní moessbauerovská data k jiným článkům oslovil i různé zahraniční autory a vždy jsem požadovaná data dostal (takto by měla vypadat dobrá vědecká praxe). Byla v různých formátech, ale vždy existuje poblíž nějaký expert, který je schopen data převést do tvaru, ve kterém je budu schopen sám dále analyzovat.

V bodě [25] se zmiňuje judikatura specifikující podmínky „*aby odmítnutí poskytnutí informace nebylo porušením čl. 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, kdy jsou následující: (i) účelem vyžádání informace je přispět k diskusi o věcech veřejného zájmu; (ii) informace samotná se týká veřejného zájmu; (iii) žadatel o informaci plní úkoly či poslání dozoru veřejnosti či roli tzv. „společenského hlídačeho psa“; (iv) informace existuje a je dostupná.*“ Domnívám se, že všechny tyto podmínky jsou naplněny:

- (i) Ve veřejném zájmu je vědět, jak jsou naplňovány standardy vědecké práce na pracovištích financovaných z veřejných prostředků.
- (ii) „Informace samotná“ jsou data, na základě kterých vznikly publikace vykázané jako výsledky výzkumné organizace. Tyto publikace slouží nejširší světové veřejnosti jako zdroje poznání a jako podklady pro další výzkum - je tedy nezbytné, aby byly pokud možno správné. Výzkumná organizace pak podle zákona 130/2002 získává institucionální podporu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace na základě zhodnocení jí dosažených výsledků.
- (iii) O svých zjištěních ohledně nesrovnalostí mezi daty a publikovaným výsledkem veřejnost informuji - např. zde:
 - <http://www.dzurnal.cz/index.php/2019/11/07/pet-promile-avic-k-uspechu-staci/>
 - <http://www.dzurnal.cz/index.php/2019/11/26/obrazky-ze-stejneho-datasetu/>
 - <http://www.dzurnal.cz/index.php/2019/12/19/filtrace-dat-a-obrazky-v-nature-communications/>

Další informační tok směrem k veřejnosti (byť zejména akademické) se realizuje na zasedáních akademického senátu (jsem předsedou fakultního senátu a často se účastním též jednání univerzitního senátu), který je samosprávným zastupitelským akademickým

orgánem, jehož posláním je také dozor veřejnosti (zasedání senátu jsou ze zákona veřejná) nad tím, co se na vysoké škole děje.

- (iv) To, že informace existuje a je dostupná, plyne z e-mailu korespondenčního autora, který byl přílohou mé žádosti. O existenci požadované informace svědčí i samotný text rozhodnutí o odmítnutí, byť je zde snaha o mlhu řečmi o neznámé požadované formě nebo o obtížích s identifikací (jinými slovy nepořádek v datech).

O tom, že jde o závažné věci, svědčí více skutečností. Na základě velmi obtížné diskuse bylo v minulém roce prokázáno, že v dřívějším článku stejného korespondenčního autora byl zfalšovaný obrázek, na základě čehož musel být tento článek stažen z významného zahraničního časopisu (<https://pubs.acs.org/doi/10.1021/jacs.9b03677>). Šlo přitom o článek, který má přes 240 citací. Diskuse o této problematice je např. zde (text profesora Hořejšího z AVČR <http://www.dzurnal.cz/index.php/2019/08/26/olomoucka-historie-kde-je-pravda-a-kdo-lze-byt-potrestan-whistleblower/>). Nesrovnalosti v obrázku jednoho z článků, který je předmětem mé žádosti, byly diskutovány na zasedání Vědecké rady PřF UP 11. prosince 2019. Vědecká rada tam přijala usnesení „*Vědecká rada PřF UP má pochybnosti o konzistenci dat v článku: Tucek, J., Sofer, Z., Bousa, D., Pumera, M., Hola, K., Mala, A., Polakova, K., Havrdova, M., Cepe, K., Tomanec, O., Zboril, R.: Air-stable superparamagnetic metal nanoparticles entrapped in graphene oxide matrix, Nature Communications 7, 12879 (2016), mimo jiné vzhledem k neexistenci primárních dat. Na základě toho VR vyzývá děkana, aby o této skutečnosti informoval editora časopisu.*“ (pozn. jedná se o neexistenci dat k jednomu obrázku, ve článku jsou ale ještě další obrázky, pro jejichž podkladová data existenci zatím nikdo nepopírá a tato data bych rád viděl.)

Vzhledem k tomu, že primární moessbauerovská data ke svým publikacím mi ochotně předali zahraniční autoři, nedomnívám se, že bych tím jakkoliv omezil jejich právo svobodně vědecky bádát či jakékoli jiné právo, jak se argumentuje v rozhodnutí (zejména v bodech [26] až [28]).

Chtěl bych zdůraznit, že veřejná diskuse v otázce „scientific misconduct“ je naprosto nezbytná i v celosvětovém kontextu, z nedávných článků na toto téma v časopise Nature zmíním např. tento: „*Make reports of research misconduct public*“ <https://www.nature.com/articles/d41586-019-01728-z>. Odepírání poskytnutí primárních dat k publikovaným článkům přitom zásadním způsobem brání tomu, aby se veřejnost (odborná i ostatní) mohla dozvědět, jak to s výzkumem skutečně vypadá. **Netransparentnost v této oblasti pak zásadním způsobem podryvá důvěru veřejnosti ve vědu. UP by měla jak ve vlastním zájmu tak i v zájmu vědecké komunity maximálně spolupracovat a požadovaná primární data k publikovaným článkům poskytovat.**

Předem děkuji za kladné vyřízení svého odvolání,

Tomáš Opatrný

V Olomouci 10. ledna 2020